

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	6
Overzichtskaart	8
Wandelnetwerk Groene Hart Utrecht: hoe werkt het?	9
De Venen van Utrecht	11
Legenda topokaartjes	14

Naam	type	km	onverhard in %	
1. Ommetje Botshol	rondwandeling	12	65	15
2. Bijleveldroute	lijnwandeling	15	60	23
3. Kockengenroute	rondwandeling	13,5	60	31
4. Vechtroute	lijnwandeling	10,5	45	39
5. Zoddenpad	rondwandeling	15	65	47
6. Noorderparkroute	rondwandeling	8,5	50	55
7. Haarzuilensroute	rondwandeling	15,5	50	63
8. Kanis- & Grechtroute	rondwandeling	12,5	75	71
9. Woerdenroute	rondwandeling	9	50	79
10. Hekendorproute	lijnwandeling	14,5	55	87
11. Polsbroekroute	rondwandeling	14,5	65	95
12. Montfoortroute	rondwandeling	13,5	60	103
13. Hollandse IJsselroute	lijnwandeling	11,5	65	111
14. Jaarsveldroute	rondwandeling	16	55	119
15. Vianenroute	rondwandeling	8	65	127

VOORWOORD

De ware wandelliefhebber geeft de voorkeur aan lopen over gras en op onverharde of halfverharde paden. In het westen des lands waren de mogelijkheden daarvoor tot voor kort schaars. Maar juist de afgelopen jaren zijn er veel 'zachte' voetpaden bij gekomen, dankzij de medewerking van boeren, waterschappen en gemeenten. De meeste van die paden zijn tegenwoordig opgenomen in fijnmazige netwerken van uniform bewegwijzerde wandelroutes. Zo ook in het westen des lands. De wandelaar kan nu z'n eigen route uitzoeken aan de hand van allerlei criteria: lang of kort, met of zonder hond, bossig of open, verhard of onverhard, thematisch of niet-thematisch. Maar waar te beginnen? Waar is het nu 'echt genieten', wat zijn de mooiste rondwandelingen?

Als professionele routemakers en ontwerpers van diverse wandelroutenetwerken weten we dat als geen ander. Daarom hebben we het initiatief genomen om een nieuwe serie gidsen te starten. Op basis van onze eigen ervaringen hebben we de leukste én de meest onverharde wandelrondjes en lijnwandelingen geselecteerd. Het resultaat is gebundeld in gidsjes per regio met steeds 15 wandelpareltjes van 5 tot 15 kilometer, waarvan minstens 50% uit halfverharde of onverharde paden bestaat. In dit gidsje staan 15 routes van het regionale wandelroutenetwerk Groene Hart in Utrecht. Aangelegd door Recreatie Midden-Nederland (RMN), in opdracht van de recreatieschappen Stichtse Groenlanden, Vinkeveense Plassen en Plassenschap Loosdrecht e.o.

We hebben geprobeerd de routes zo te beschrijven en in kaart en beeld te brengen dat de lezer er zin in krijgt, dat hij ook te voet de veenweiden of de landgoederen in wil. 'De liefde voor het wandelen in de polder moet er vanaf spatten', zo schreven we in een eerste opzet van de serie. Een grote inspiratiebron vormde de gidsenserie *Lopen over gras* van Jouke van der Meij en Kees ten Holt (†) uit de jaren 1980. Zakgidsjes met liefde gemaakt naar Engels voorbeeld: met getekende kaartjes en sfeervolle schetsjes van landschappen.

In samenspraak met Uitgeverij Elmar hebben we voor een compact formaat wandelgids gekozen - in de stijl van de befaamde

Voor Kant minigidsje
Wandelnetwerk Groene Hart Utrecht-Midden, uitgave RMN

Voorkant van voorloper en inspiratiebron *Lopen over gras* (uitg. Bert Bakker, 1982)

Rother-gidsjes uit Duitsland. Groot verschil met vroeger is het gebruik van kleuren en topografische kaartjes. Voor de kleurstelling, het lettertype en de plaatsnamen op die kaartjes hebben we samen met cartograaf Aad Mak gekeken naar topografische stafkaarten van rond 1900 in de serie Bonnebladen – in een retrostijl dus. Naast onze eigen foto's hebben we (natuur)historische illustraties en kaartjes opgenomen, afkomstig uit de beeldbanken van hoogheemraadschappen, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Rijksmuseum, Shutterstock, historische verenigingen en atlassen en Wikipedia. Ook dat is een verschil, evenals het ontbreken van routebeschrijvingen: we geven alleen de nummers van de te volgen knooppunten en de kleuren van de richtingpijlen. Het rijtje nummers volstaat voor een dag wandelplezier.

We bedanken graag onze gezellige en fotogenieke meelopers (en fotografen) op de routes: Judith Vlot, Melein Ankersmit, Liesbeth Berkvens, Giel Tange, Sietske de Vet, Gyöngyi Kovács, Frits Jacobs, Lyneke Onderwater, Sylvia den Hengst en Niek Marcelis.

Vladimir Mars, Noes Lautier en Menno Zeeman
Amsterdam - Utrecht - Voorschoten - Amsterdam, april 2019

Overstapje op de Woerdenroute

WANDELNETWERK GROENE HART UTRECHT: HOE WERKT HET?

Tegenwoordig is het grootste deel van de provincie Utrecht bedekt met wandelnetwerken. Dat betekent voor de wandelaar honderden kilometers aan gemarkeerde wandelroutes. Gele pijlen wijzen de weg, van knooppunt naar knooppunt. Routebeschrijvingen zijn daarmee overbodig geworden. Je hoeft alleen de nummers van je route bij je te hebben.

Knooppuntpaal 38 in wandelnetwerk Groene Hart Utrecht

De nummers van de knooppunten staan bovenin de vierkante paal, in een oranje vierkantje op elke zijde. Daaronder op twee of meer paalkanten oranje vierkantjes met blauwe pijlen en witte knooppuntnummers.

Gemarkeerde rondjes starten meestal bij een infopaneel. Elke rond- of lijnwandeling is op elk knooppunt aan te passen, en daarmee te verkorten of te verlengen. Een netwerk biedt dus een maximum aan flexibiliteit.

Kaartjes en informatie over het netwerk zijn te vinden op de provinciale website www.routesinutrecht.nl (inclusief routeplanner) en de gelijknamige app. Ook is het netwerk terug te vinden op de landelijke site www.wandelen123.nl (eveneens inclusief routeplanner en app).

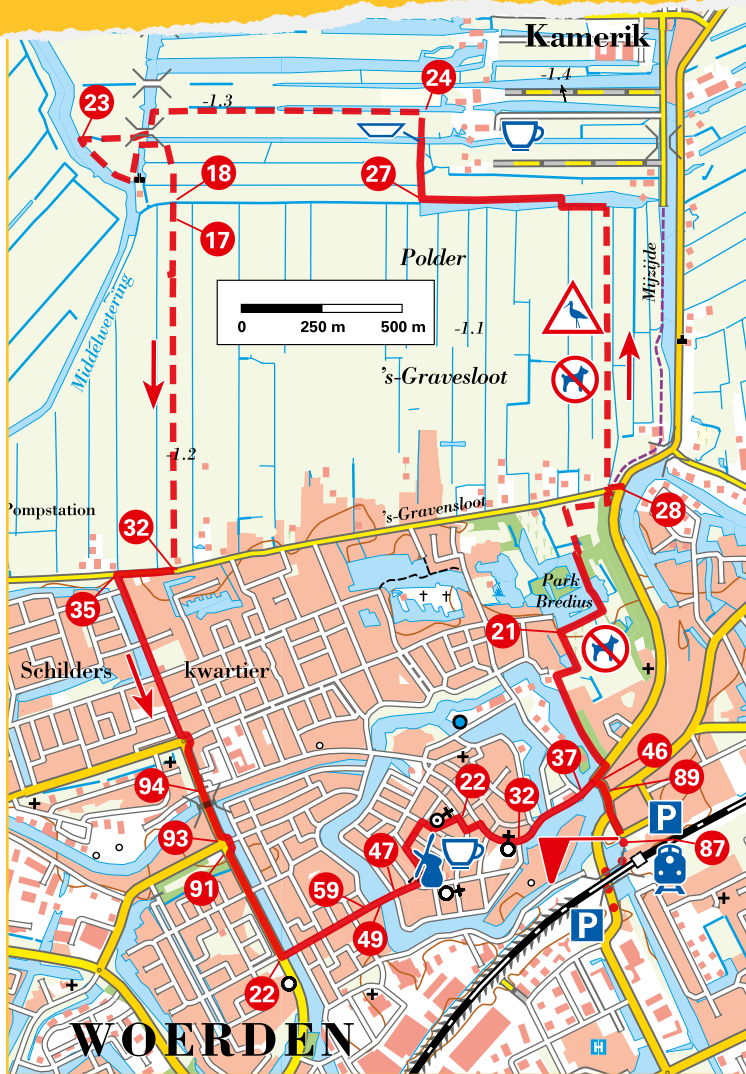
Infopaneel op knooppunt 96 op Hekendorp-route bij Oudewater in wandelnetwerk Groene Hart Utrecht

9. WOERDENROUTE

De wandeling door de polders 's-Gravesloot en Kamerik-Mijzijde verbindt het heden met het verleden. Op een steenworp afstand van het station ligt het schaduwrijke Brediuspark met zijn originele heemtuin en oude boomgaard. Daarna wandel je door uitgestrekte, koeienrijke weilanden, waarvan de oost-west gerichte kavels met hun kaarsrechte sloten teruggaan tot de ontginning van het veenmoeras in de 12e en 13e eeuw. Op de oevers groeien geurige watermunt, lilaroze kattenstaart en stinkende moerasandoorn. Een pestbosje en een geriefhoutbosje bieden schaduw aan de koeien maar dienden vroeger een heel ander doel. Via een trekpontje op knalblauwe tonnen bereik je de Boerinn, een evenementenboerderij met horeca. Het mooiste uitzicht heb je op het korte stuk op het jaagpad langs de middeleeuwse Grechtkade, waarna je een weiland vol klaver induikt. Het centrum van Woerden is een plek om langer te verblijven. Want wat gebeurde er in het Rampjaar 1672 en wat deden de Romeinen daar?

Start- en eindpunt	Station Woerden, Spoorlaan, Woerden
Lengte	9 km
Onverhard	50%
Parkeren	P+R Station Woerden, betaald P+R Polanerbaan, hoek Houwtuinlaan, achter station, gratis
Wanneer	Niet toegankelijk tijdens het broedseizoen van 1 april t/m 31 mei
Honden	Niet toegestaan
Openbaar vervoer	Station Woerden
Horeca	Diverse horeca in Woerden zelf Boerderij de Boerinn (Wilhelminahoeve), www.deboerinn.nl
Bijzonderheden	De weilanden kunnen drassig zijn, waterdicht schoeisel dan onontbeerlijk.

De wandeling loopt via het wandelroutenetwerk Groene Hart in Utrecht, dat is gemarkeerd met oranje stickers met een blauwe pijl. In Woerden volg je 1x een knooppunt van het wandelnetwerk Gouwe Wiericke in Zuid-Holland (gele sticker, rode pijl), daarom zijn er 2 knooppunten nr. 22

Routebeschrijving via knooppunten:

Bij knp 46: door hek, Brediuspark in. Waar een pijltje ontbreekt: RD.

RAMPJAAR VOOR WOERDEN

In het Rampjaar 1672 werd de Republiek van alle kanten aangevallen: door Frankrijk en de bisschoppen van Münster en Keulen. Vanaf zee door Engeland. Stadhouders Willem III werd inderhaast als legerleider aangesteld. Eén van zijn maatregelen was de inun-

Langs de Middelwetering

Woerden als vestingstad ± 1700 met de nog ongedempte Oude Rijn, gepenseelde pentekening van Samuel du Ry de Champdoré, beeldbank Rijksmuseum

bos, ruige graslanden, een hoogstamboomgaard, sloten en vijvers. Recente tellingen onthulden dat er ruim 200 vogelsoorten en wilde planten voorkomen. De schorre roep van de roek overtreft hier het roffelen van de bonte specht en de grote keverorchis valt niet op qua kleur maar qua grootte. De gele plomp en de gele lis daarentegen zie je niet snel over het hoofd.

SUCCESVOLLE ZWARTE STERN

De ranke zwarte stern verblijft graag in de ongerepte polders ten noorden van Woerden, waar de wandeling doorheen loopt. Het gaat hier goed met de broedparen, maar dat was in 1998 wel anders. Toen broedden er zo'n 75 paartjes in het Utrechts Veeweidegebied; in 2015 waren dat er 270 en dat is grotendeels te danken aan de boeren die het 'Zwarte stern beheerspakket' in hun weilanden hebben toegepast. De stern broedt op vlotjes in het water en om hem te lokken, plaatsen boeren kunstmatige vlotjes, die erg in trek zijn. De boeren zorgen ook voor een dichtbegroeide slootrand die dekking geeft en brood op de plank, want waar bloemen bloeien, zijn insecten en die eet de stern graag. Het succes heeft ook een keerzijde, want katten, vossen, ooievaars, kraaien en kiekendieven hebben de stern op hun boodschappenlijstje staan.

Zwarte stern

MIDDELWETERING & GRECHT

Na de Wilhelminahoeve met zijn BoerInn en trekpuntje steken we de Middewetering over, gegraven in de 14e eeuw om de stad een betere verbinding met het noorden te geven. Na het volgende weiland stuiten we op nog een vaart, de Grecht: opvolger in 1494 van de Middewetering die naar de smaak van de boeren toen hun landerijen te veel doorsneed. Na een stukje langs het groene jaagpad steek je in een driehoekje weer terug over de Middewetering en wandel je over het Lignepad naar de stadsrand.

KLAVER ALS LEKKERNIJ

Het weiland tussen knooppunt 17 en 32 wordt regelmatig ingezaaid met zowel klaver als gras en dat is slim. Klaver is een vlinderbloemige plant die stikstof uit de lucht bindt. Het resultaat: vruchtbaarder gras dat langer blijft doorgroeien en minder wordt geteisterd door de roestziekte, omdat klaver de opgeslagen stikstof gedurende een langere periode afgeeft. Roest kan namelijk worden beperkt door stikstof! Nóg twee voordelen: koeien zijn dol op klaver en produceren meer en betere melk als ze een klaver-grasmengsel eten. En bijen worden blij van klaver omdat dit kleine plantje lang bloeit en veel nectar produceert.

Klaver trekt
vlinders aan

WOERDEN EN DE ROMEINEN

Onder keizer Claudius werd vanaf 40 n.Chr. langs de Rijn een grenslijn aangelegd. Deze lijn, 'limes' geheten in het Latijn, moest de noordgrens van het Romeinse Rijk beschermen tegen invallen van 'barbaren', zoals de Germanen. In het jaar 47 werd ter plekke van het huidige Woerden het grensfort Castellum Laurium gesticht. In

parkeergarage Castellum onder het Kerkplein is het archeologisch onderzoek naar het fort zichtbaar gemaakt. Bovengronds zijn de contouren van een Romeinse kazerne verwerkt in de bestrating. Naast vele archeologische voorwerpen werden in en rond Woerden ook Romeinse schepen gevonden. Eén vrachtschip is gereconstrueerd; dat vaart tegenwoordig door de Woerdense singels. Tijdens de binnenlandse oorlogen tussen de zgn. soldatenkeizers in de derde eeuw verzwakte deze eens zo sterke limes door invallen van Germanen en Franken. Ondanks latere herstellpogingen kwam het nooit meer goed met de linie. Exit Imperium Romanum.

Raadhuis in Woerden